

Juryrapport Engels-Nederlands Nederland Vertaalt 2019

Lucy In The Sky With Diamonds *The Beatles*

De vertaalopdracht Engels van dit jaar, 'Lucy in the Sky with Diamonds' van The Beatles, bleek geen eenvoudige klus. Enerzijds omdat het een soort modern-canonieke tekst betreft, wat de vrijheid van vertalen en interpretatie als het ware inperkt, anderzijds omdat het een liedtekst is, die niet alleen gelezen of voorgedragen maar ook gezongen moet kunnen worden. Daar komt nog bij dat het een enigszins surrealistische tekst betreft, die misschien de valse illusie geeft dat ook de vertaling niet helemaal langs de lijnen van het realisme hoeft te lopen. Het is bovendien een tekst met een sterk culturele context: die van de hippie-achtige jaren zestig die weliswaar alweer enige tijd achter ons liggen, maar die toch op een of andere manier mee zouden moeten klinken in de vertaling, bijvoorbeeld in de al dan niet apocriefe verwijzing naar LSD in de titel. Ook kan het feit dat er al vertalingen bestaan, van onder anderen Bindervoet & Henkes en Jan Rot, belemmerend werken. Enfin, al met al niet eenvoudig.

We zijn streng maar rechtvaardig geweest, we hebben in het algemeen gezocht naar een mooi evenwicht tussen inhoud en vorm, in de zekerheid dat elke keus ook voor kritiek vatbaar is, die we - dat moet eerlijkheidshalve ook gezegd - dan ook (mondjesmaat) voor onze nominaties gekregen hebben.

We hebben gekeken naar ritme en metrum, naar woordkeus, naar zingbaarheid, naar rijm en naar letterlijkheid. Maar ook naar fantasie. De volmaakte vertaling zat er niet tussen maar daar hadden we ook niet op gerekend. 'Lucy in the Sky with Diamonds' is een te kleurig lied om maar één vertaling te dulden. De vijf genomineerden kwamen er wat ons betreft wel het dichtstbij; de een door precisie, de ander door lichtheid, weer een ander door toepasselijke fantasie. Het moet toeval zijn dat alle genomineerden vrouw zijn, maar mocht dat niet zo zijn, dan is misschien een verklaring a. dat de tekst over een jonge vrouw gaat en b. dat het iets *Alice in Wonderland*-achtigs heeft.

Het was niet eenvoudig om uit de vijf voor u liggende teksten ook een winnaar te kiezen. Ik loop ze even na, in alfabetische volgorde zodat u er niets uit kunt opmaken.

Dan moeten we beginnen met Milly Born-Wegman die weliswaar de LSD in de titel onvertaald liet maar die ons wel verraste met 'bont baldakijn' voor 'marmalade skies',

'haar ogen gekleurd kristallijn' voor 'kaleidoscope eyes', en met de mooie inversie van de 'incredibly high' groeiende bloemen: 'En voelt je zo wonderlijk klein.'

Door naar de vertaling van Pleuni Depmann, met haar misschien vergezochte maar in onze ogen wel toepasselijke 'Loesje laat de Steppenwolf draven': LSD en Herman Hesse ineen, zij leverde een even gedurfde als geslaagde vertaling waarin bijvoorbeeld ook de mooie herhaling van ij-ei-klanken de jury trof.

Anneke van Schaik gaf ons een goedlopend vers met een paar opmerkelijke vondsten. Zo waren we gecharmeerd van haar 'heemsterpastei', een woord waarvoor we naar het woordenboek moesten grijpen, en waratje: het bestaat. Ook de mooi allitererende 'kneedbare kruiers' vielen in de smaak.

Anneke Sleeswijk leverde een soepele en goed zingbare vertaling waarin een van de ingrediënten die je voor altijd uit 'Lucy in the Sky' blijft onthouden - de 'marshmallow pies' - vertaald werd met 'schuimzoete mik'. Het is altijd fijn als je van rijm dwang iets moois weet te maken. Ook de regels 'Iedereen glimlacht, je drijft langs de bloemen / je denkt: ze zijn hoger dan ik' bevielen ons.

En tenslotte Oda Visser met een nogal vrije maar mooi lichte vertaling die goed loopt en die ook direct sterk binnenkomt met de zin 'Zie je het voor je? Je zeilt over 't water.' En ook zij heeft allitererende 'Kruiers van klei'. Dat ook bij haar de LSD-associatie in de titel is verdwenen, hebben we haar vergeven.

Als gezegd, de volmaakte vertaling zat er niet bij. Toch hebben we unaniem een winnaar gekozen, van een vertaling die goed en soepel loopt, die alle drie juryleden zonder al te veel kramp konden zingen, en waarin vorm en inhoud mooi op elkaar zijn afgestemd. De winnaar is geworden: Anneke Sleeswijk.

De jury

Rob van Essen (voorzitter)

Maria Postema

Rob Schouten